

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Julia Beljajeva

TAX-FREE KAUBANDUSE PIIRMÄÄRA ALANDAMISE
MÕJU ANALÜÜS EESTIS AASTATEL 2006 -2010

Lõputöö

Juhendaja:

Tõnis Elling: mag.iur

Kaasjuhendaja:

Indrek Saar: MSc

Tallinn 2011

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: mai 2011
Töö pealkiri: <i>Tax-free</i> kaubanduse piirmäära alandamise mõju analüüs Eestis aastatel 2006-2010	
Töö autor: Julia Beljajeva	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte:</p> <p>Lõputöö maht on 36 lehekülge ilma lisadeta ning lõputöö kirjutamiskeeleks on eesti keel. Lõputöö teemaks on <i>tax-free</i> kaubanduse rakendamise probleemid Eestis. Lõputöö koostamisel on kasutatud 30 allikat, millele on viidatud. Lõputöö on aktuaalne, kuna 2010. aastal vähendati ajutiselt <i>tax-free</i> piirmäära summat 2000 kroonilt 600 kroonini (38 eurot). Lõputöö uurimisobjektiks on <i>tax-free</i> määra alandamise majanduslikud mõjud. Töö eesmärgiks on analüüsida <i>tax-free</i> kaubanduse piirmäära alandamise mõju Eestis majutatud turistidele võrreldes 2006-2010 aasta statistilisi andmeid majutatute kohta.</p> <p>Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none">1) anda ülevaade <i>tax-free</i> kaubanduse rakendamise alustest Euroopa Liidus;2) anda ülevaade turismi maksustamise teoretilistest alustest;3) anda ülevaade turismist Eestisse;4) analüüsida <i>tax-free</i> piirmäära alandamise mõju Eestis majutatud turistidele aastatel 2006-2010. <p>Lõputöö hüpoteesiks on väide, et <i>tax-free</i> piirmäära alandamine suurendab kolmandatest riikidest, eeskätt Venemaalt, Eestisse saabunud ja majutatud turistide arvu. Hüpotees leidis kinnitust.</p> <p>Autor jõudis järeldusele, et <i>tax-free</i> piirmäär vähenemine avaldas positiivset mõju Eesti <i>tax-free</i> kaubandusele, kuna kasvas turistide arv kolmandatest riikidest, täpsemalt Venemaalt. Võib järeldada, et <i>tax-free</i> piirmäära summa vähenemine toob kassa turistide ja <i>tax-free</i> kaubanduse kasvu. Seega on mõistlik jätta piirmäära summa selliseks nagu see praegu on.</p>	
Võtmesõnad: maksuvaba kaubandus, maksukohustuslane, käibemaks, tagastus, turism	
Võõrkeelsed: tax-free, taxpayer, value added tax, returning, tourism	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor: Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Tõnis Elling Kaasjuhendaja: Indrek Saar	Allkiri: Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISSEJUHATUS.....	4
1. <i>TAX-FREE</i> KAUBANDUSE RAKENDAMINE EUROOPA LIIDUS...	6
1.1. <i>Tax-free</i> rakendamise alused Euroopa Liidus.....	6
1.2. Turismi maksustamise teoreetilised alused.....	16
2. <i>TAX-FREE</i> PIIRMÄÄRA ALANDAMISE MÕJU TURISTIDELE AASTATEL 2006-2010.....	21
2.1. Ülevaade turismist Eestisse.....	21
2.2. Eestis 2006.-2010. aastal majutatud turistide arvu analüüs.....	25
KOKKUVÕTE.....	31
PE3IOME	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
VIIDATUD TABELITE JA JOONISTE LOETELU	37
LISA 1. Majutatud Eestis elukohariigi järgi aastatel 2006 –2010.....	38

SISSEJUHATUS

Lõputöö teemaks on *Tax-free* kaubanduse piirmäära alandamise mõju analüüs Eestis aastatel 2006 - 2010. Teema valiku peamisteks põhjusteks oli uurimisprobleemi uudsus ja aktuaalsus. *Tax-free* kaubandust on 2006. aastal uurinud Olga Lavrova Sisekaitseakadeemias kaitstud lõputöö „*Tax-free* kaubanduse olemus pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga“ raames. Teema on aktuaalne, kuna 2010. aastal tehti käibemaksuseaduses mõned muudatused, näiteks vähendati ajutiselt *tax-free* kaubanduse piirmäära alates 1. jaanuarist 2010. aastast kuni 2011. aasta 31. detsembrini ning muudeti mitteresidentidele käibemaksu tagastamise korda, mis parendas käibemaksutagastuse taotluste menetlemist, teistele liikmesriikidele edastamist ja teistest liikmesriikidest vastuvõtmist.

Töö eesmärgiks on analüüsida *tax-free* kaubanduse piirmäära alandamise mõju Eestis majutatud turistidele võrreldes 2006-2010 aasta statistilisi andmeid majutatute kohta.

Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

- 1) antakse ülevaade *tax-free* kaubanduse rakendamise alustest Euroopa Liidus;
- 2) antakse ülevaade turismi maksustamisest Euroopa Liidus;
- 3) antakse ülevaade turismist Eestisse;
- 4) analüüsitakse *tax-free* piirmäära alandamise mõju Eestis majutatud turistidele aastatel 2006-2010.

Lõputöö hüpoteesiks on väide, et *tax-free* piirmäära alandamine suurendab kolmandatest riikidest, eeskätt Venemaalt, Eestisse saabunud ja majutatud turistide arvu.

Uurimistöö meetodiks on andmekogumis meetod. Andmeanalüüsi meetoditena kasutatakse õigusaktide tekstianalüüsi ning statistiliste andmete kvantitatiivset analüüsi. Artiklite ja õigusaktide analüüsimisel kirjeldatakse *tax-free* kaubanduse olemust. Statistiline analüüs toetub Statistikaameti poolt aastatel 2006-2010 avaldatud teabele, mille alusel tuuakse arvuliselt välja, milline on *tax-free* piirmäära muutuse mõju Eestit külastatavate turistide hulgale.

Töö koosneb kahest peatükist: teoreetilisest ja empiirilisest. Esimeses ehk teoreetilises peatükis, antakse ülevaade *tax-free* rakendamisest Euroopa Liidus, uuritakse, kuidas toimub käibemaksu tagastamise kord Eestis ning millistel tingimustel kehtivad maksuvabastused mittekaubanduslikele ja kaubanduslikele saadetistele. Lisaks antakse ülevaade turismi maksustamist. Kõrged maksud võivad ohustada turismi kasvu ja arengut, mis omakorda võib ohustada *tax-free* kaubanduse arengut.

Teine peatükk koosneb autori poolt statistiliste andmete töötlemise käigus saadud tulemuste analüüsist. Vaadeldakse majutatud turistide arvu dünaamikat aastatel 2006-2011. Arvutatakse välja, millised muutused toimusid kolmandatest riikidest ja Euroopa Liidust majutatud inimeste arvus enne ja pärast piirmäär summa alandamist. Analüüsitakse põhjusi, mis võisid kaasa tuua turistide arvu muutumise. Prognoositakse, millist mõju avaldab piirmäära alandamine Eesti *tax-free*-kaubandusele.

Lõputöö allikmaterjalidena kasutatakse erinevaid maksu-alaseid raamatuid, Euroopa Liidu ja Eesti Vabariigi õigusakte, võõrkeelseid artikleid turismi maksustamisest, Statistikaameti poolt avaldatud andmeid. Refereeritud ja tsiteeritud materjalid viidatakse joonealuselt ning töö lõpus tuuakse viidatud allikate loetelu.

1. *TAX-FREE* KAUBANDUSE RAKENDAMINE EUROOPA LIIDUS

1.1. *Tax-free* rakendamise alused Euroopa Liidus

Tax-free kaubandust on vähe rakendatud Eestis, seoses sellega on vaja teha ülevaadet, kuidas seda rakendatakse Euroopa Liidus, kuna Eesti on ka Euroopa Liidu liikmesriik alates 2004. aastast.

Riigid ja territooriumid, mida loetakse Euroopa Liidu käibemaksuterritooriumi osaks on järgmised: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Tšehhi, Ungari, Ühendkuningriik.¹

EL on keelustanud maksuvabade kaupade müügi EL-i liikmesriikide vahel reisijatele lennujaamas ja sadamates. Maksuvabad kaubad on saadaval reisijatele riikides, mis asuvad väljaspool EL-i. *Tax-free* kaubandust saavad kasutada ainult need turistid, kes on tulnud kolmandatest riikidest. Soome Ålandi saar on erand ja seal on lubatud maksuvaba kaubanduse jätkamine Rootsi ja Soome laevadel.² Euroopa Liidu ühendusesised maksuvabastused soodustavad liikmesriikide majanduste läbipõimumist.³

Eestis *tax-free* piirmäär on ajutiselt 38 eurot. See on samal tasemel nii EL liikmesriikide keskmise kui ka meie naaberriikides kehtivate määradega: Soomes 40 eurot, Lätis 42 eurot ja Leedus 58 eurot. Samas on lihtsamaks muudetud ka teistest Euroopa Liidu liikmesriikidest käibemaksu tagasisaamise kord.⁴

¹ Käibemaks. Eesti Majanduse Teataja. 3.04.2007, lk. 127

² Maksuvabad kaubad. Välja otsitud Euabc kodulehelt <http://et.euabc.com/word/305> 31.03.2011

³ Nõukogu direktiiv 69/169/EMÜ, vastu võetud 28. mai 1969, rahvusvahelises reisiliikluses toimuva impordi suhtes kohaldatavat käibemaksu- ja aktsiisivabastust käsitlevate õigusnormide ühtlustamise kohta, EÜT L 133, 4.6.1969, lk. 6.

⁴ Lehis, L. Maksud 2007 ja maksud 2011 — mis on nelja aastaga muutunud? Välja otsitud Maksumaksja kodulehelt <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=1029> 10.02.2011

Vastavalt artikli 158 punkti a Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ, "tax-free kauplus" on igasugune lennujaama või sadama piiratud alal asuv ettevõtte, mis vastab pädevate ametivõimude poolt ettenähtud tingimustele.⁵ Tax-free kaubandust Eestis reguleerib käibemaksuseadus ja rahandusministri määrus nr 70 07.04.2004 "Ühendusevälise riigi füüsilisele isikule võõrandatava kauba ekspordina käsitamise kord".⁶ Käibemaksu seadus põhineb Euroopa käibemaksudirektiivil (2006/112/ECC).⁷

Maksukohustuslane, kes soovib teostada ekspordina käsitatavat kauba müüki ühendusevälise riigi füüsilisele isikule (edaspidi käibemaksutagastusega müük), peab kirjalikult teavitama maksuhaldurit käibemaksutagastusega müügi alustamisele eelneval maksustamisperioodil ning teatades märkima ära kuupäeva, millest alates ta käibemaksutagastusega müüki alustab.⁸

Maksukohustuslane lisab käibemaksutagastusega müügil kauba hinnale käibemaksu ning väljastab §-s 4 ühendusevälise riigi füüsilisele isikule võõrandatava kauba ekspordina käsitamise korda sätestatud nõuetele vastava käibemaksutagastusega müügi kviitungi.⁹

Ühendusevälise riigi füüsilisele isikule võõrandatava kauba ekspordina käsitamise korra alusel maksukohustuslane tagab käibemaksutagastusega müügil oleva kauba pakendamise viisil, mis võimaldaks säilitada pakendi puutumatus ja selgitab ostjale käibemaksu tagasisaamisega seotud kohustust ühendusest väljumisel võtta käibemaksutagastusega müügi kviitungile väljumise liikmesriigi tolli kinnitus kauba ühendusest väljatoimetamise kohta ning tagastada tolli kinnitusega käibemaksutagastusega müügi kviitung müüjale või käibemaksu tagastamisega tegeleva äriühingu esindajale, kellega müüja on sõlminud lepingu käibemaksu tagastamise osas. Ostjale on soovitatav oma õiguste tagamiseks teha tolli kinnitusega käibemaksutagastusega müügi kviitungist koopia enne kviitungi tagastamist.¹⁰

⁵ Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ, vastu võetud 28. november 2006, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi.

⁶ Tax-free kaubandus. 11.02.2010, <http://www.rmp.ee/maksud/kaibemaks/9310>

⁷ Glimstedt Straus & Partners Tax Practice Group. 1. juuni 2010 Overview of the Estonian Tax System.

⁸ Elling, T. 2009. Käibemaks II. Sisekaitseakadeemia, lk.6.

⁹ *Ibid*, lk.6.

¹⁰ *Ibid*, lk.6.

Maksudohustuslane, kes on saanud ostjalt tolli kinnitusega käibemaksutagastusega müügi kviitungi, on kohustatud tagastama ostjale kauba müügil ostja tasutud käibemaksu kokkulepitud viisil kahe kalendrikuu jooksul kviitungi kättesaamise päevast arvates. Maksudohustuslane võib tagastatavast käibemaksusummast kinni pidada tasu käibemaksu tagastamise eest.¹¹

Maksudohustuslane, kes on sõlminud lepingu käibemaksu tagastamisega tegeleva äriühinguga, informeerib ostjat, et käibemaksu tagastamisega tegeleval firmal on õigus tagastatavast käibemaksusummast kinni pidada tasu käibemaksu tagastamise eest. Maksudohustuslane, kes on sõlminud lepingu käibemaksu tagastamisega tegeleva äriühinguga, tagab käibemaksu tagastamise ostjale kahe kalendrikuu jooksul ostja poolt käibemaksu tagastava äriühingu esindajale tolli kinnitusega käibemaksutagastusega müügi kviitungi esitamisest.¹²

Maksudohustuslane on kohustatud säilitama tolli kinnitusega käibemaksutagastusega müügi kviitungeid ning käibemaksu tagastamist tõendavaid dokumente seitsme aasta jooksul käibemaksutagastusega müügi kviitungi tagasisaamise päevast arvates. Maksudohustuslane, kes soovib käibemaksutagastusega müüki lõpetada, peab sellest teavitama maksuhaldurit käibemaksutagastusega müügi lõpetamisele eelneval maksustamisperioodil ning teatises märkima ära kuupäeva, millest alates ta käibemaksutagastusega müügi lõpetab.¹³

Kui maksudohustuslane hakkab tegelema käibemaksutagastusega müügiga, peab ta oma müügikohas järgima järgmisi nõudeid:

- 1) müügikoht peab olema märgistatud käibemaksutagastusega müüki tähistava märgisega (*tax-free*);
- 2) müügikohas peab olema ostjatele kättesaadav trükitud info käibemaksutagastusega müügi tingimuste ja käibemaksu tagastamise kohta.¹⁴

Käibemaksutagastusega müügi puhul on maksudohustuslane kohustatud väljastama ostjale käibemaksutagastusega müügi kviitungi, mille ostja tagastab maksudohustuslasele pärast tolli kinnituse saamist.¹⁵

¹¹Ühendusevälise riigi füüsilisele isikule võõrandatava kauba ekspordina käsitamise kord, vastu võetud 07. aprill 2004, nr 70, RTL 2004, 44, 753, § 2 lg. 6.

¹² *Ibid.*, § 2 lg. 8.

¹³ *Ibid.*, § 2 lg. 10-11.

¹⁴ *Ibid.*, § 3.

Käibemaksutagastusega müügi kviitung peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) märgge „Käibemaksutagastusega müügi kviitung“ („*tax-free sales receipt*“);
- 2) kviitungi järjekorranumber;
- 3) müügi toimumise kuupäev;
- 4) müüki tõendava dokumendi number;
- 5) maksukohustuslase nimi, aadress ja maksukohustuslasena registreerimise number;
- 6) ostja nimi ja elukohta aadress;
- 7) ostja elukohta tõendava dokumendi number ja selle dokumendi väljastanud riik;
- 8) kauba nimetus või kirjeldus;
- 9) kauba kogus;
- 10) kauba hind koos käibemaksuga;
- 11) hinnale lisatud käibemaks;
- 12) müüja poolt kinnipeetav tasu käibemaksu tagastamise teenuse eest;
- 13) tagastatav käibemaksusumma;
- 14) käibemaksu tagastamise viis ja/või ostja pangakonto number, kuhu käibemaks tagastatakse;
- 15) ostja allkiri.¹⁶

Toll märgib käibemaksutagastusega müügi kviitungile kauba ühendusest väljatoimetamise kuupäeva, teeb isikliku pitsati jäljendi ning tagastab käibemaksutagastusega müügi kviitungi isikule. Toll ei tee käibemaksutagastusega müügi kviitungile isikliku pitsati jäljendit järgmistel juhtudel:

- 1) kauba pakend on avatud enne tollile esitamist;
- 2) kaup ei vasta käibemaksutagastusega müügi kviitungil märgitud andmetele;
- 3) kauba ühendusest väljatoimetamise kuupäev on hilisem, kui käibemaksutagastusega müügi kviitungi väljastamise kuule järgneva kolmanda kuu lõpp.¹⁷

Väljumistolliasutus kontrollib, et Eestist ühendusevälisesse riiki suunduva ühendusevälise riigi füüsilise isiku poolt väljumistolliasutusele esitatud kauba pakendit ei ole enne tollile esitamist avatud. Väljumistolliasutus kontrollib riski hindamisele

¹⁵ *Ibid*, § 4 lg.1.

¹⁶ *Ibid*, § 4 lg.2.

¹⁷ Elling, T. 2009. Käibemaks II. Sisekaitseakadeemia, lk.7.

tuginedes kauba vastavust käibemaksutagastusega müügi kviitungil märgitud andmetele.¹⁸

Maksuvaba kaubanduse valdkonda (*tax-free* kaubandus) kuuluvatel rahvusvahelistel liinidel sõitvatel vee- ja õhusõidukitel kauplemist mõjutavad aktsiisidega maksustamise reeglid. Varasemate reeglite kohaselt oli kauba toimetamine rahvusvahelisi reise tegelevatele laevadele ning lennukitele ning lennujaama transiitsoonis asuvasse müügikohta võrdsustatud ekspordiga, st sellist kaupa ei maksustata Eestis käibemaksuga aktsiisidega. Kui sõiduki pardalt või lennujaama müügipunktist kaasaostetud kaup tarbitakse reisi ajal või kui kauba kogus ei ületa sihtkohamaal kehtivaid maksuvabasisid piirmäärasid, siis ei maksustata kaupa üheski riigis. Selle tulemusena on tekkinud olukord, kus laevandusettevõtjad saavad väga suure osa tuludest mitte reisijateveost, vaid maksuvabast kaubandusest.¹⁹

Pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga jäi maksuvabastus sellisel kujul kehtima vaid siis, kui laev või lennuk läbib reisi ajal väljaspool Euroopa Liitu asuvat sihtpunkti. Ühendusesisestel liinidel, nt Tallinn-Helsingi, maksustatakse laevas kaasamüüdavaid kaupu selle riigi maksumääraga, mille territooriumil sõiduk asub. Erandina jääb maksuvabastus kehtima kaupadele, mida tarbitakse õhusõiduki või laeva pardal liikmesriikidevahelise reisi ajal, nt laeva restoranis müüdav kaup. Maksuvabastus ei laene kaasamüüdavale kaubale, mida tarbitakse sel ajal, kui laev seisab sadamas ja reisi ei toimu. Eestisisesel reisel ei saa rakendada mingeid maksuvabastusi.²⁰

Maksuvaba müük ühenduse territooriumilt mööda maismaad lahkuvatele reisijatele peaks olema lubatud, kui ühenduse piiroidel asuvad maksuvabad kauplused tõendavad liikmesriikidele, et nad suudavad täita kõik tingimused, et takistada mis tahes võimalikke maksupettusi, maksudest kõrvalehoidumisi või maksueeskirjade rikkumisi.²¹

¹⁸ *Ibid*, lk.7.

¹⁹ Lehis, L. 2004. Maksuõigus. Tallinn: Kirjastus Juura, lk.439-440.

²⁰ *Ibid*, lk.439-440.

²¹ Aktsiisimaksu üldine kord * Euroopa Parlamendi 18. novembri 2008 . aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv, mis käsitleb aktsiisimaksu üldist korda (KOM(2008)0078 – C6-0099/2008 - 2008/0051(CNS)). 22.01.2010. Euroopa Liidu Teataja. EurLex kodulehelt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:016:0086:01:ET:HTML> välja otsitud 12.02.2011

Reisijatel, kes reisivad lennukiga või laevaga kolmandale territooriumile või kolmandatesse riikidesse ning kellel on reisidokument, milles on lõppsihtkohana märgitud kolmandal territooriumil või kolmandas riigis asuv lennujaam või sadam, peaks olema võimalus saada maksuvabades kauplustes müüdava kauba puhul aktsiisivabastust. Liikmesriigid võivad aktsiisist vabastada maksuvabade kaupluste kauba, mis viiakse välja ühendusesisese lennu- või merereisiga teise liikmesriiki suunduvate reisijate pagasis.²²

Direktiivis 2006-112-EÜ on kauba käibe tekkimise koha määratlus oluliselt põhjalikum, seejuures eristatakse transporditavaid ja mittetransporditavaid kaupu, mida Eesti käibeseadus ei tee.²³

- 1) Direktiivi artikli 31 kohaselt kui kaupu ei lähetata ega veeta, tuleb käibe tekkimise kohana käsitleda kaupade asukoha käibe tekkimise ajal.
- 2) Juhul kui on tegemist transporditavate kaupadega, siis tuleb lähtuda direktiivi artiklist 32:
 - a) Kui kaupu lähetab või veab tarnija, soetaja või kolmas isik, siis tuleb käibe tekkimise kohana käsitleda kohta, kus kaubad asuvad ajal, mil algab selle lähetamine või vedu soetajale.
 - b) Kui aga kaup lähetatakse kolmandast riigist, tuleb direktiivi artikli 201 alusel käsitleda kauba tekkimise kohana riiki, kuhu kaup imporditakse.
- 3) Vastavalt direktiivi artiklile 37 on laevadel, õhusõidukites või rongides tarnitavate kaupade puhul on sellise veo ajal, mis on ühenduses toimuva reisijateveo osa, käibe tekkimise kohaks reisijateveo osa, käibe tekkimise kohaks reisijateveo lähtepunkt.²⁴

Kusjuures artikli 37 teise lõike kohaselt käsitletakse ühenduses toimuva reisijateveo osana sellise veo osa, mis ühenduse territooriumist väljaspool peatumata kulgeb reisijateveo lähtekohast sihtkohta. See tähendab seda, et lennuk lendab otse ühest ühenduse riigist teise, ilma vahepealse vahemaandumiste ühendusvälises riigis. Reisijateveo lähtekoht on esimene reisijate pealeminekuks kavandatud ühenduses asuv koht, isegi kui see on pärast ühendusest väljaspool toimunud veoetappi. Reisijateveo sihtkoht on viimane reisijate mahaminekuks kavandatud, ühenduses asuv koht, isegi kui

²² *Ibid*

²³ Elling, T. 2009. Käibemaks I. Sisekaitseakadeemia, lk. 29-30

²⁴ *Ibid*, lk.30.

see on enne ühendusest väljaspool toimuvat veoetappi. Edasi-tagasi veo korral käsitatakse tagasivedu eraldi veona.²⁵

Reisijate isikliku pagasi hulka kuuluvate kaupade kohta kehtib maksuvabastus tingimustel, et:

- 1) reisija elukoht ei ole Euroopa Liidus;
- 2) kaubad viiakse väljapoole Euroopa Liitu asuvasse sihtkohta kolme kuu jooksul alates käibe toimumisest;
- 3) kauba kogumaksumus koos lisandunud väärtuse maksumusega on suurem kui 175 eurot rahvuslikus vääringus. Liikmesriigid võivad kehtestada ka väiksema kaupade kogumaksumuse summa.

Reisija elukohaks on asukoht, mis on kantud elukohana reisija passi, identifitseerimiskaardile või muule identifitseerimisdokumendile, mida tunnustatakse liikmesriigis, kus käive toimub.²⁶

Käibemaksuseadus sätestab, et kui reisija on importinud kaupa üle käibemaksuvaba väärtuselise piirmäära, moodustavad imporditud kauba maksustava väärtuse selle ostuhind ja kõik impordimaksud. Ostuhinna tõendab reisija maksedokumentide alusel. Kui need puuduvad või toll kahtleb põhjendatult, et deklareeritud väärtus ei vasta tegelikult makstud summale, määrab toll kauba tolliväärtuse teisi ühenduse tolliseadustikus nimetatud tolliväärtuse määramise meetodeid kasutades.²⁷

Käibemaksu seadus põhineb Euroopa käibemaksudirektiivil (2006/112ECC).²⁸

Tasumisele või tagastamisele kuuluv käibemaksusumma arvutatakse arvestatud käibemaksu (maksustavalt väärtustelt arvutatud käibemaks ja ostetud kaupadelt ning teenustelt pöördmaksustamise korras arvutatud käibemaks) ja sisendkäibemaksu (ettevõtlusse tarbeks soetatud või imporditud kaupadelt ja teenustelt arvestatud käibemaks) vahena.²⁹ Selles töös käsitleb autor esimest, tähendab arvestatud käibemaksu.

²⁵ *Ibid*, lk.30.

²⁶ Pulk, S. 2001. Käibemaksu põhimõtted Eestis ja Euroopa Liidus. Tallinn: Kirjastus Juura, Õigusteabe AS, lk.48.

²⁷ Käibemaksuseadus. 10.12.2003, jõustunud 01.01.2011 – RT I 2003, 82, 554 ... RT I, 10.12.2010, 16. § 13 lg.3.

²⁸ Glimstedt Straus & Partners Tax Practice Group. 1. juuni 2010 Overview of the Estonian Tax System.

²⁹ Lehis, L.2004. Maksuõigus. Tallinn: Kirjastus Juura. Lk. 403

Reisijad väljastpoolt Euroopa Liitu võivad osta kaupu Euroopa Liidus olevatest *tax-free* poodidest käibemaksutagastusega. Käibemaksutagastusega müük tähendab seda, et müügi hetkel lisatakse kauba hinnale käibemaks, kuid hiljem see tagastatakse ostjale. Käibemaksutagastus hakkab kehtima, kui ühe päeva miinimum ostusumma ühes kaupluses koos käibemaksuga ületab 38 eurot. Sel juhul antakse *tax-free* poest kaasa ostu tõendav dokument, mille isik peab Euroopa Liidust lahkudes kinnituse saamiseks tollile esitama. Ostjal tuleb kaup avamata pakendis Euroopa Liidust välja toimetada hiljemalt kauba ostmise kuule järgneva kolmanda kuu lõpuks. Tolli nõudmisel peab reisija esitama avamistunnusteta pakendatud kauba tollikontrolliks.³⁰

Informatsiooni käibemaksu tagastamise kohtadest piiril saab *tax-free* müügiga tegelevast kaubandusettevõttest. Euroopa Liidu isik saab samalaadseid käibemaksutagastusega oste teha analoogsetel tingimustel kolmandates riikides, kus kaubale lisatud käibemaks tagastatakse ostjale riigist lahkudes.³¹

Väljaspool Euroopa Liitu resideerival isikul (ühendusevälise riigi resident) on õigus tagasi saada ostusummas sisalduv käibemaks juhul, kui kaubad võetakse Euroopa Liidust lahkudes endaga kaasa. Seega võib taolisi sisseoste teha erinevates müügikohtades, kus pakutakse turistidele *Tax Free Shopping* teenust, üle maailma. Standard käibemaksumäär Eestis riigis on 20%. Tagastatava summa moodustab käibemaksusumma miinus teenustasu. Ühe päeva miinimum ostusumma koos käibemaksuga on ühes kaupluses 38.36 eurot (600.05 EEK). Tolli kinnitus ekspordi kohta tuleb saada hiljemalt ostukuule järgneva 3-nda kuu lõpuks.³²

Käibemaksutagastusega kauba müügi ehk *tax-free* müügi korral võib müüja kauba müügi deklareerida nullmääraga maksustatava kauba ekspordina alles siis, kui ta on kätte saanud tollikinnitusega kviitungi, mis täiendab, et kaup on eksporditud. Kui kauba müük tuleb deklareerida enne kviitungi tagasisaamist, peab maksukohustuslane algul deklareerima kauba müügi siseriikliku käibena ja hiljem korrigeerima kviitungi saamise kuu eest esitatavat deklaratsiooni, vähendades siseriikliku käibe summat ning

³⁰ Tax-free kaubandus. 11.02.2010. Raamatupidamist- ja Maksuinfoportaalist <http://www.rmp.ee/maksud/kaibemaks/9310> välja otsitud 15.02.2011

³¹ *Ibid*

³² Käibemaksu tagastus. Tallinna lennujaama kodulehelt <http://www.tallinn-airport.ee/services/taxfreekaibemaksutagastus> välja otsitud 02.02.11

deklareerides müügi nullmääraga maksustatava ekspordina KMD (käibemaksudeklaratsioon) lahtrites 3, 3.2, 3.2.1.³³

KMS (käibemaksuseadus) § 37 nõuetele vastavat arvet ei pea väljastama kauba võõrandamisel või teenuse osutamisel füüsilisele isikule isiklikuks otstarbeks, välja arvatud kaugmüügi, uue transpordivahendi võõrandamise ning ühendusevälise riigi füüsilisele isikule müüdava kauba ekspordina käsitamise korral (*tax-free* müügi korral).³⁴

Füüsilisest isikust reisija võib maksuvabalt importida ühe kalendripäeva jooksul temaga koos liikuvast pagasis sisalduvat kaupa kuni 5000 kr väärtuses, kui kauba olemusest ja hulgast on ilmne, et seda ei impordita kaubanduslikul eesmärgil. Kui imporditud kauba koguväärtus on suurem, maksustatakse LVM-iga piirmäär ületava eseme või piirmäär ületavate esemete väärtus tervikuna. Reisija isiklike asju (Tolliseaduse tähenduses), mille vajalikkus on kooskõlas reisi kestuse ja eesmärgiga, LVM-iga ei maksustata. Eksikombel ebaõigesse sihtpunkti saadetud pagasit käsitatakse selle jõudmisel Eestisse reisijaga koos liikuva pagasina. Füüsilise isiku poolt imporditud kaupa, mis ei vasta eelnimetatud tingimustele, ei maksustata LVM-iga juhul, kui kauba tolliväärtus ei ületa 1000 kr.³⁵

Kui füüsilisele isikule saadetud rahvusvahelise postisaadetise tolliväärtus on suurem, maksustatakse LVM-iga kogu postisaadetise väärtus tervikuna. Kui füüsilise isiku poolt muul viisil imporditud kauba koguväärtus on suurem, maksustatakse LVM-iga piirmäär ületava eseme või piirmäär ületavate esemete väärtus tervikuna juhul, kui imporditud kauba puhul on võimalik üksikute esemete väärtust eraldi välja tuua, ning imporditud kauba koguväärtus tervikuna juhul, kui selle puhul ei ole võimalik üksikute esemete väärtust eraldi välja tuua.³⁶

Kaupluses ostude eest tasudes tuleb küsida müüjalt kviitung. Ostetud kaubad tuleb Euroopa Liidust välja viia kasutamata kujul. Kui turist lahkub Euroopa Liidust Tallinna Lennujaama kaudu, siis peab ta toimima järgnevalt:

³³ Käibemaksusumma arvutamine ja tasumine. Maksu- ja tolliameti kodulehelt

<http://www.emta.ee/index.php?id=28455&highlight=tax-free> välja otsitud 02.02.2011

³⁴ Arved. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt <http://www.emta.ee/index.php?id=284828&highlight=tax-free> välja otsitud 02.02.2011

³⁵ Tammert, P. 2005. Tarbimismaksud. Sisekaitseakadeemia, lk.36

³⁶ *Ibid*, lk.36.

- 1) Ostetud kaubad paigutatakse registreeritavasse pagasisse. Lahkumisel, enne *check-in'i*, tuleb pöörduda kaupade kontrolliks tollipunkti (asub saabuvate reisijate ukse kõrval) ja näidata tolliametnikule ette ostud, pass ja kviitung(id) ning tolliametnik kinnitab kaupade ekspordi kviitungil.
- 2) Ostetud kaubad võetakse kaasa käsipagasis. Pärast *check-in'i* ja julgestuskontrolli läbimist võetakse kaupade kontrolli läbiviimiseks ühendust tolliametnikega, kasutades selleks ettenähtud sisetelefoni, mis asub 5 ja 7 värava vahelisel alal. Näidatakse tolliametnikule ette ostud, pass ja kviitung(id) ning tolliametnik kinnitab kaupade ekspordi kviitungil.³⁷

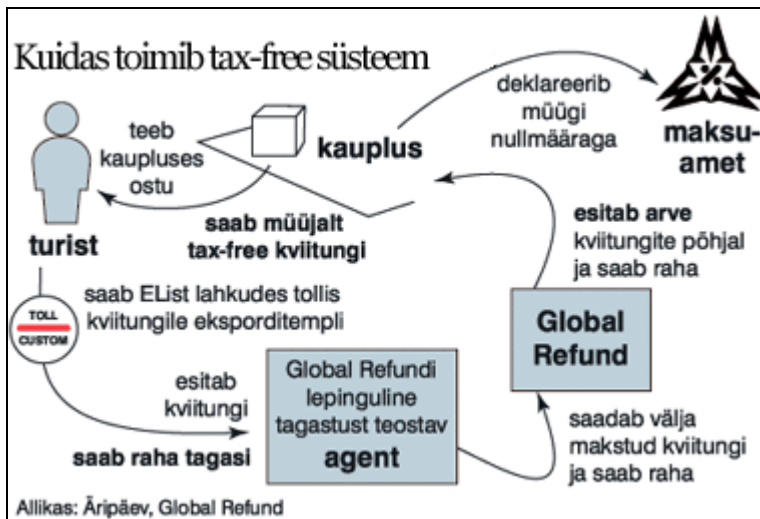
Tagastusi makstakse välja pärast julgestuskontrolli asuvas kaupluses *EUROSHOP* ja valuutavahetuspunktis *CHANGE IT*. Esitades teenindajale tollitempliga varustatud käibemaksutagastusega müügi kviitungi(d) koos passiga, kantakse tagastatav summa krediitkaardile või makstakse välja sularahas.³⁸

Ostjal on võimalik valida tagastatava käibemaksu tagasi saamise viis: sularahas, tagasimakse kantakse kliendi krediitkaardi kontole, kliendile saadetakse kodusele aadressile pangatšekk. Ülemaailmselt pakub maksutagastusteenust *Global Refund*, mis tegutseb enam kui 30 riigis. *Global Refund* vahendab organiseeritult ning diskreetselt käibemaksutagastus teenust.³⁹

³⁷ Käibemaksu tagastus. <http://www.tallinn-airport.ee/services/taxfreekaibemaksutagastus>

³⁸ *Ibid*

³⁹ Tax-free kaubandus. Raamatupidamis- ja Maksuinfoportaalist <http://www.rmp.ee/maksud/kaibemaks/9310> välja otsitud 11.02.2010

Joonis 1. *Tax-free* süsteemi toimimine.⁴⁰

Joonisel 1 nähtub, kuidas toimib *tax-free* süsteem. Turist teeb kaupluses ostu ja saab müüjalt *tax-free* kviitungi. EList lahkudes saab inimene kviitungile eksporditempli, mis ta esitab *Global Refundi* agendile ja saab raha tagasi. Agent saadab välja makstud kviitungi ja saab raha *Global Refundist*, kes omakorda esitab arve kviitungite põhjal sellele kauplusele, kus turist tegi oma ostu, ja saab raha *Global Refund*-ist. Kauplus omakorda deklareerib Maksu- ja Tolliametis antud kauba müügi nullmääraga.

Esimese alapeatüki kokkuvõtteks on vaja öelda, et *tax-free* kaubandus rakendatakse Eestis nii nagu Euroopa Liidus. Kõik seadused ja direktiivid, mis puudutavad *tax-free* kaubandust kasutatakse Eestis.

1.2. Turismi maksustamise teoreetilised alused

Tax-free kaubandus on käibemaksutagastusega müük, mis on otse seotud turismiga. *Tax-free* piirmäära alandamine soodustab turistide külastatavust ja nende ostusid, see omakorda aitab elavdada jaemüüki. Teisel pool piirmäära alandamine toob vähem maksutulu riigile.

Turismi maksud on järgmised: visa, lennupileti maks, transiidimaks, hotellide ja restoranide maks, tollimaks ja teised. Nende liigid on parem toodud tabelis 1.⁴¹

⁴⁰ Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal. RMP kodulehelt <http://rmp.ee/uudised/igasugust/852?HL=tax-free> välja otsitud 04.02.2011

⁴¹ Gooroochurn, N., Thea Sinclair, M. Economics of Tourism taxation. 2005, Nottingham University, UK. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 02.03.2011, lk. 480.

Taabel 1. Turismi maksude liigitus.⁴²

Sisse/Väljasõidu maksud	Residendi lahkumise maks Visa
Lennureisimise maksud	Lennupileti maks Lennuki kütuse maks
Lennujaam/Sadam/Raudtee	Transiidimaks Väljumise maks Lennujaama turvalisuse maks
Hotellid/Majutus	Rentimise maks Teenuste maks Hotellide ja restoranide maks
Maantee maksud	Tollimaks Kütuse maks
Turistide meelitamine	Käibemaks ja müügitmaks

On kaks peamist põhjust, miks võetakse turismi maksud: parandada turuprobleeme ja/või saada tulu. Turuprobleemid liigitakse kolmeks: monopoolne võim, avalikud kaubad ja välismõjud. Monopoolne võim tekib, kuna on olemas eristatud tooded. Avalikud kaubad tarbivad turistid. Välismõjud võivad mõjuda ummikute teedel suurenemiseks ja lisaks keskkonna halvenemiseks. Tulu saamine tähendab turutõrgete korrigeerimine.⁴³

Maksustamine on maksustatud tulude loomise ja mitmekesistamine, mis saab kasutada tulude ümberjaotamine ja see võib suurendada kodumaiste heaolu. Tulude mitmekesistamine hõlmab poliitikat, et vähendada sõltuvust muudest maksudest, näiteks kogutud turismimaksu kaudu saab vähendada kauplemise sissetuleku määrade sõltuvust tekitamata lisakoormuse residentidele.⁴⁴

Turism on majandusharu, mis aitab ergutada Euroopa Liidu majanduskasvu ja luua rohkem töökohti. Turism toetab maa- ja mägiipiirkondade, rannikualade ja saarte ning

⁴² *Ibid*, lk. 481.

⁴³ *Ibid*, lk. 482.

⁴⁴ *Ibid*, lk. 483.

äärealade, äärepoolseimate piirkondade ja lähenevate piirkondade arengut ning majanduslikku ja sotsiaalset integreerumist. Euroopa turismisektor, mis hõlmab ligikaudu 1,8 miljonit ettevõtet ja moodustab umbes 5,2 % kogu tööhõivest (ligikaudu 9,7 miljonit töökohta, millest suure osa täidavad noored), toodab rohkem kui 5 % Euroopa Liidu SKTst ning see osatähtsus suureneb pidevalt.⁴⁵ Turismisektor on Euroopa Liidu sotsiaalmajanduslikus tegevusvaldkonnas kaubanduse ja ehituse järel kolmandal kohal. Seotud sektoreid arvesse võttes on turismi osatähtsus SKPs veelgi suurem ning moodustab hinnanguliselt rohkem kui 10 % ELi SKPst ja ligikaudu 12 % tööhõivest. Kümne viimase aasta jooksul on tööhõive kasv turismisektoris olnud peaaegu alati suurem kui muudes majandusharudes.⁴⁶

Turismi maksustamine on atraktiivne lahendus valitsustele, et vähendada sõltuvust erinevatest maksudest. Tõepoolest on olemas majanduslik põhjendus sellele, et tulukogumine korrigeerib turutõrkeid ja genereerib tulusid, et valitsused saavad kasutada sellistel eesmärkidel nagu ümberjaotamiseks ja infrastruktuuri parandamiseks. Rahvusvahelised turistid ei ole valijad nendes riikides, mida nad külastavad, sellepärast, osa maksudest on tegelikult "eksportitud" ja see võiks vähe mõjutada sisse heaolule. Neid on sageli lihtne koguda ja hallata nii, et vastavuse kulud oleksid piiratud.⁴⁷

Turismi maksustamine mõjutab tulude jaotamisele vastuvõtva- ja päritoluriigi elanike vahel. On kaks võimalust, et maksustamine võiks mõjutada tulude jaotamist asukohariigis. Esiteks, osa langenud koormast on tarnijad, kes võivad olla kohalikud elanikud, seega mõjutada tulude jaotamisele. Teiseks, maksustatud tooteid mõjutavad ka kodumaiste sissetulekute jaotust, kuna sellised tooted nagu hotellid ja restoranid tarbivad ka kohalikud elanikud.⁴⁸

Taanis oli tehtud uuringu, kus vähendati hotellide ja puhkekeskuse makse 50%-iks. Tulemuseks oli see, et kasvas 6% ööbivate arv ja suurenesid kuni 5,4% turustide kulused

⁴⁵ Euroopa kui maailma soosituim turismisihtkoht – uus Euroopa turismi tegevuskava. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile. Välja otsitud EC EUROOPA kodulehelt http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/communications/communication2010_et.pdf 20.02.2011

⁴⁶ *Ibid*

⁴⁷ Gooroochurn, N., Thea Sinclair, M. Economics of Tourism taxation. 2005, Nottingham University, UK. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 02.03.2011, lk. 478.

⁴⁸ *Ibid*, lk. 483.

seal, kus nad olid majutatud.⁴⁹ See viitab sellele, et turismi maksude alandamine annab turistide kulude kasvu. Niisama toimub *tax-free* kaubandusega.

Konkurentsivõime rahvusvahelisel areenil võiks olla vähendatud kõrgemate maksudega, mis võivad ohustada areng ja kasv turismitööstuses. Poliitikakujundajad peaksid kindlasti mõõtma ja hindama kõiki mõjusid, pidades silmas eesmärke, mis nad soovivad saavutada. Sel moel saab teha turismimaksude alaseid otsuseid, lähtudes erinevatest mõjudest, mis nad kaasa toovad, nii teoreetilises kui ka empiirilises kontekstis.⁵⁰

Turism annab olulise ja üha suurema panuse majanduskasvu ning võib äärmuslikel juhtudel moodustada kuni 70 % SKPst. See on üks parimaid võimalusi sissetulekute suurendamiseks ja töökohtade loomiseks. Kuigi Euroopa turuosa maailma turismis on aeglaselt vähenemas, on oodata turistide voolu suurenemist Euroopa Liitu. Turismi kasvu ei saa siiski iseenesestmõistetavaks pidada, nagu väga teravalt näitas 2008.–2009. aasta finantskriis.⁵¹

Euroopa Liit on maailma soosituim turismisihtkoht ning 2008. aastal külastas Euroopat 370 miljonit välituristi, mis moodustab 40 % kogu maailma välituristide arvust. Brasiiliast, Venemaalt, Indiast ja Hiinast saabus kokku 7,6 miljonit turisti – see on 4,2 miljonit turisti rohkem võrreldes 2004. aastaga. Turistidega seotud tulu oli ligikaudu 266 miljardit eurot, millest 75 miljardit eurot oli seotud väljastpoolt Euroopa Liitu saabunud turistidega. Euroopa Liidu kodanike reisidega seotud tulu oli hinnanguliselt 1,4 miljardit eurot, 90 % kõnealustest reisidest toimus Euroopa Liidu piires. Maailma Turismiorganisatsiooni hinnangu kohaselt peaks Euroopa Liitu saabuvate välituristide arv lähiaastatel märkimisväärselt suurenema. Samas on Euroopa turistid ka väga agarad külastama kolmanda maailma riike ning on seega paljudele riikidele väga tähtsaks tuluallikaks. Nimetatud asjaolud õigustavad Euroopa Liidu turismialase tegevuskava

⁴⁹ Jensen T. C., Wanhill S. Tourism's taxing times: value added tax in Europe and Denmark. 2001, Institute of Local Government Studies, Denmark. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 02.03.2011, lk. 78.

⁵⁰ Gooroochurn, N., Thea Sinclair, M. Economics of Tourism taxation. 2005, Nottingham University, UK. Lh. 495. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 02.03.2011

⁵¹ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Uuendused turismi valdkonnas: saarte säästva arengu strateegia määramine”. Välja otsitud EUR-LEXi kodulehelt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:044:0075:0080:ET:PDF>

välismõõtmelise avardamist, et hoida kolmandatest riikidest saabuvate turistide arvu stabiilne ning toetada Euroopa Liidu partnereid (eelkõige Vahemere ääres).⁵²

Teise alapeatüki kokkuvõtteks on tehtud ülevaade turismi maksustamise teoreetilistest alustest. Tax-free kaubandus on otse seotud turismiga. Turismi maksustamise vähenemine annab ühelt poolt positiivne mõju ja teiselt poolt negatiivne. Positiivne külg on see, et turistide kulusid kasvavad ja negatiivne külg on see, et riik saab vähem tulu turismist.

⁵² *Ibid*

2. *TAX-FREE* PIIRMÄÄRA ALANDAMISE MÕJU TURISTIDELE AASTATEL 2006-2010

2.1. Ülevaade turismist Eestisse

Selles peatükis autor teeb ülevaadet turismist Eestisse, mille ajast turism võtab alguse algas ja kes on peamised Eesti Vabariigi külastajad. Räägitakse täpselt turismi arengust ja turismiressurssidest.

20. saj. alguse Eesti turismi arengut mõjutas soodsalt lähedus Helsingile ja Peterburile (Petrograd). Samuti oli oluline rannikule (Haapsalu, Pärnu, Kuressaare, Narva-Jõesuu) kuurortide teke, kus turiste meelitasid liivarand, ravimuda ja terviseveed. Peamiselt külastasid Eestit soomlased, sakslased, rootslased ja inglased.⁵³

Iseseisvuse esimesel perioodil kujunes Eestis välja suvituskohdade ja kuurortide võrk. Turismiväärtusteks olid meremuda, supelrannad, ajaloolised linnad ja maakohad. Eestlaste reisimised piirdusid tol ajal peamiselt lähivälismaaga ja Saksamaaga, kuna materiaalsed võimalused ei lubanud enam. Nõukogude perioodil väliturism Eestis peaaegu puudus, kuna selleaegne riigikorraldus piiras inimeste liikumist üle piiri nii sisse- kui ka väljapoole.⁵⁴ Puudusid korralikud majutus- ja söögiasutused. Välisriikide turistide iga sammu kontrolliti. Oluliseks tähiseks turismi arengus oli Tallinn-Helsingi laevaliini avamine 1965. a. Väliturismi elavdas pisut ka sobivate hotellide ehitamine. Liidusiseselt olid Eesti ja Läti prestiižikad puhkepiirkonnad. Eestlaste eelistuimad turismipaigad olid omakorda aga Musta mere ääres, Kaukaasias, Karpaatides.⁵⁵

1960. aastate algusest hakati väljavalituile preemiaks jagama nõndanimetatud tuusikuid. 1980. aastail lubati korraldada väliturismireise Bulgaariasse, Poola, Saksa DV-sse, Tšehhoslovakkiasse, Ungarisse, Soome. Esimesed mitteriiklikud turismifirmad tekkisid

⁵³ Turismi areng Eestis. Võru Kreutzwaldi Gümnaasium kodulehelt
<http://www.vkg.werro.ee/materjalid/EGCD/Opik/juhan/puhkus/estoturism.html> välja otsitud 03.03.2011

⁵⁴ *Ibid*

⁵⁵ *Ibid*

1988. aastal. Pärast iseseisvumist tekkis Eestis turismibuum. Kadus vajadus NSVL-st väljasõiduloa taotlemiseks, välisriigid avasid Eestis oma saatkonnad, järjest on laienenud vastastikune viisavabadus maailma riikidega.⁵⁶

Turismimajandus on viimastel aastatel jõudsasti arenenud – on kasvanud nii nõudlus kui pakkumine. Eesti turismimajandus tugineb suures osas väliskülastajatele, kuid tänu sissetulekute kasvule on ka Eesti elanikud hakanud rohkem reisima ja seda nii välismaal kui Eesti-sisesele. Põhiosa väliskülastajatest moodustavad soomlased, aasta-aastalt on sõltuvus Soome turust siiski vähenenud ning huvi Eesti vastu on suurenenud ka kaugemate piirkondade elanike seas. Reisimist on soodustanud transpordivõimaluste avardamine ning uute majutuskohtade ja taastusravikeskuste lisandumine. Ka liitumine Euroopa Liiduga on suurendanud huvi Eesti vastu ning lihtsustanud Euroopa Liidu kodanike reisimist Eestisse. Positiivsed arengud Eesti turismimajanduse osas on kaasa toonud turismitulude kasvu.⁵⁷

Suurema osa väliskülastajatest moodustavad ühepäevakülastajad, kelle kulutused jäävad alla ööbivate turistide omadele. Eestis ööbivate turistide arv on oluliselt kasvanud, kuid endiselt on Eesti turismimajandus tugevalt sõltuv lühiajalisi reise tegevatest külastajatest, kellest suure osa moodustavad ostureisijad. Ka ööbimisega reisid on küllaltki lühikesed (keskmise majutuskohas viibimise aeg on vaid kaks ööpäeva), mis viitab sellele, et ei ole piisavalt teenuseid või infot motiveerimaks külastuse pikenemist.⁵⁸

Turism on Eestis väga sesoonne – kui suvel võib tekkida puudus vabadest majutuskohtadest, siis talvel on keskmine täituvus madal (keskmise voodikohtade täitumus jääb alla 30%). Regionaalselt on turismimajandus jätkuvalt kontsentreerunud Tallinna ja mõne teise turismikeskuse ümber. Tallinna ja Pärnu majutuskohtade arvele langeb ligikaudu kolmveerand ööbimise koguarvust. Tööhõive osas on aga turismisektor jaotunud üle Eesti ühtlasemalt.⁵⁹

Eesti turismiteenuste eksport moodustab üldisest kaupade ja teenuste ekspordist ca 13%. Laekuvatest tuludest ligikaudu üks viiendik laekub rahvusvahelisest reisitranspordist,

⁵⁶ *Ibid*

⁵⁷ Eesti riiklik turismiarenduskava 2007-2013. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, lk.10.

⁵⁸ *Ibid*

⁵⁹ *Ibid*

kolmandik majutus- ja toitlustusettevõtetest, neljandik jaekaubandusest. Seega maakonna turismitööstus võib potentsiaalselt koguda kuni 58% käibest. Eestisse saabuvate väliskülaliste ning ööbimiste arv näitab stabiliseerumise tendentsi. Edasine turismiteenuste kasv on võimalik kas turismiatriktiivsuse suurendamise või siseturismi arvel. Peamistest sihtmaadest (Soome, Rootsi, Saksa) saabuvate turistide keskmine vanus suureneb. Seega tõuseb oluliselt nõudlus n.ö reisimugavuste järele, teiselt poolt pole Eesti tervikuna noorematele turistidele atraktiivne.⁶⁰

Eesti turismisektori tugevusteks on suures osas riigi kultuuri- ja looduspärand. Omanäolist, hästisäilinud arhitektuuri ja puhast põhjamaist loodust saavad säästva arengu põhimõtteid järgides nautida nii tänased kui tulevased turistid. Jätkuvalt kuuluvad Eesti peamiste turismiressursside hulka:

- 1) pealinn Tallinn;
- 2) kultuuripärand (keskaegsed linnakeskused, kindlused, mõisahooned, rahvuslik käsitöö, pärimusmuusikafestivalid, tavad jne);
- 3) looduskeskkond (maastikud, veekogud, märgalad, kaitsealad, pargid);
- 4) Põhja- ja Ida-Eesti (põhjarannik, Lahemaa Rahvuspark, Kõrvemaa ja Tuhala looduskaitsealad, mõisaarhitektuur ja linnused, värav Venemaale);
- 5) Lääne-Eesti koos Saaremaa ja Hiiumaaga (maastik, rannapuhkus, sanatooriumid, Pärnu);
- 6) Lõuna-Eesti (kuppelmaastik, järved, kultuurisündmused, rahvuspargid, talisport, setude ja vanausuliste etniline piirkond, Tartu);
- 7) kaasaegsed ja jõudsalt arenevad *spa*- ja heaoluteenused;
- 8) hea transpordiühendus lähiriikidega.⁶¹

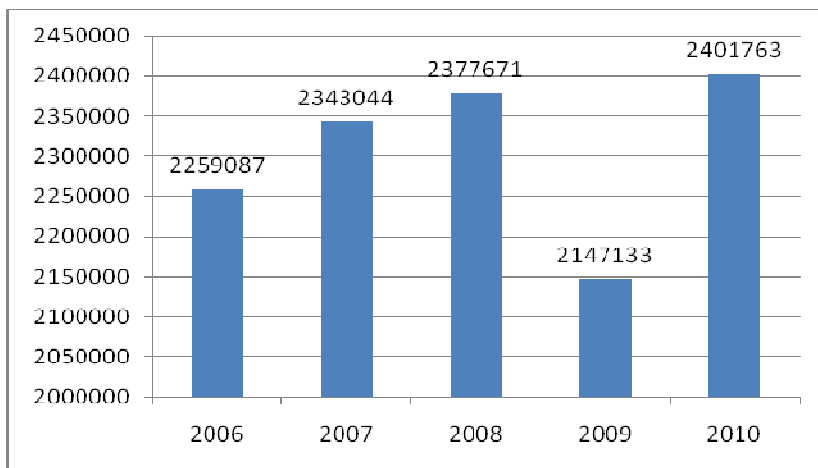
Maksuvaba kaubandus tollikontrolli tsoonis ning laevadel ja lennukitel vajab seaduslikku alust. Maksuvabad kauplused on oluline stiimul turismi arenguks. Turistid jätavad raha veel hotelli, restorani ja teenindusasutustesse. Sellest tekkiv tulu on suurem, kui maksuvabadest kauplustest saamata jäänud aktsiisi- ja käibemaks.⁶²

⁶⁰ Rapla maakonna turismi- ja puhkemajanduse arengukava aastateks 2006–2013. <http://www.raplamv.ee/kl/uploads/arendus/turism.pdf>, 2005, lk.7.

⁶¹ MTÜ Lääne-Eesti turism tegetsemise raamdokument 2010 – 2015. 2009. Lääne-Eesti turismi kodulehelt, välja otsitud 31.03.2011 (Läänemaa, Hiiumaa, Saaremaa, Pärnumaa)

⁶² Riigikogu majanduskomisjoni protokoll nr. 25. 5.05.1998. Riigikogu kodulehelt <http://web.riigikogu.ee/ems/saros/9812/981260003.html> välja otsitud 31.03.2011

Joonis 2 näitab 2006 – 2010 aastate jooksul majutatud turistide arvu Eestis. Kõige rohkem majutusi (2401763) viie viimase aasta jooksul oli 2010. aastal, kõige vähem majutusi (2147133) oli 2009. aastal. 2010. aastal majutate arv kasvas 10,6% võrreldes 2009. aasta näitajatega. Nähtub, et majutate arv hakkas kasvama 2006. aastast ja langes järsult 2009. aastal. Languse põhjuseks võis olla ülemaailmne majanduskriis.

Joonis 2. Majutatud turistide arv Eestis 2006.-2010.⁶³

Viimase viie aasta jooksul on kõige rohkem Eestis ööbivaid turiste Soomest, Rootsist ja Venemaalt (Lisa 1). Samas võib täheldada tendentsi, et Rootsist saabunud majutatavate turistide arv on aastatega vähenenud, aga Venemaalt saabunud turistide arv vastupidiselt kasvanud. Soomest saabunute majutuste arv kasvas 2010. aastal võrdles 2009. aastaga 9,8%. Venemaalt saabunud majutatute arv on 2010. aastal võrreldes 2007. aastaga kasvanud 60%. Soome ja Venemaa turistide näitajad on positiivsed võrreldes Rootsiiga.

Peamine põhjus, miks majutatute arv 2010. aastal suurenes võib-olla see, et Eesti on tuntum turismimaa Euroopas kui kogu maailmas. Riigid on hakkanud väljuma ülemaailmsest majanduskriisist ja inimesed on hakkanud rohkem reisima ja puhkama, sellega teha *tax-free* ostud üle Maailmas, sealhulgas ka Eestis ja teistel Euroopa Liidu riikides.

Käibemaksutagastusega ostude võimaluse laiendamine on julgustanud välituriste sooritama rohkem oste suurema arvu kaubapakkujate juures. Kõige enam sooritatakse *tax-free* tehinguid kaubamajades, rõivakauplustes ja suveniirikauplustes.

⁶³ Statistikaameti andmebaasist <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> 11.01.2011

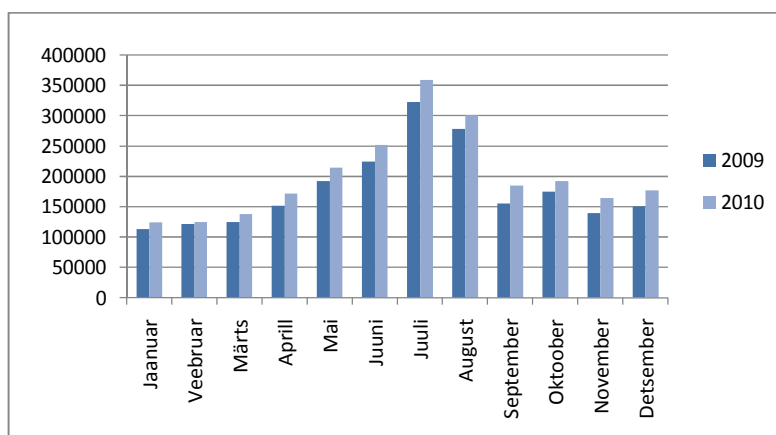
Kokkuvõtteks on tehtud ülevaadet turistide külastatavust Eestisse viimase viie aasta jooksul ja kõige rohkem turiste oli aastal 2010.

2.2. Eestis 2006.-2010. aastal majutatud turistide arvu analüüs

Majutute kasv annab positiivset mõju majanduslikule olukorrale. Kuna *tax-free* piirmäär on nüüd alandanud siis on turistidel rohkem võimalusi saada käibemaksu tagasi, mis on üks turismi kasvu teguri. Turistid hakkavad rohkem kasutama *tax-free* kaubanduse teenuseid. Võrreldes teiste Balti riikidega on Eesti *tax-free* piirmäär summa väiksem, mis avaldab positiivset mõju siinsele turismile.

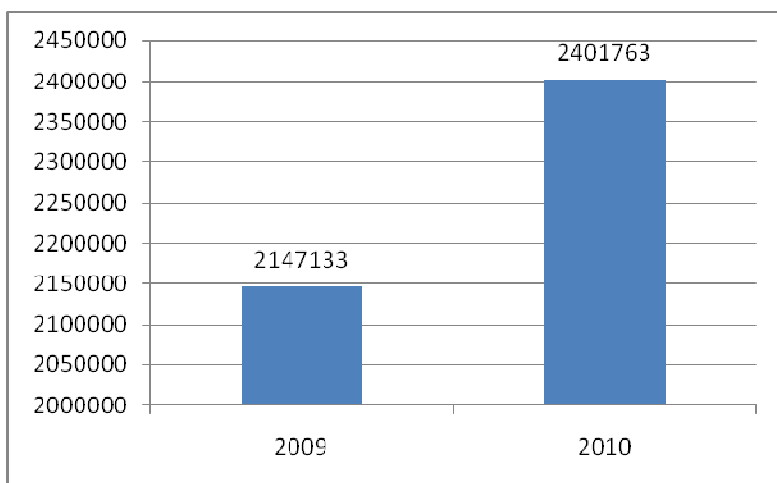
Analüüsitavaks perioodiks on aastad 2006-2010. Analüüsi teostatakse Statistikaameti andmete alusel. Vaadeldakse, kui palju inimest on külastanud Eesti riiki viimaste viie aasta jooksul. Analüüsitakse majutatud turistide arvu Soomest, Venemaalt ja teistest riikidest. Analüüsitakse Soomest, Rootsist ja Venemaalt Eestis majutatuid. Nende andmete alusel võib näha kuidas on muutunud turistide arv ja nende huvi Eesti vastu. Analüüsi käigus autor võrdleb Euroopa Liidu turistide ja EL-väliste turistide Eesti külastatavust, et jõuda selgusele, kas *tax-free* piirmäära summa vähenemine on sellele mõju avaldanud.

Joonise 3 põhjal on näha, et majutatute arv Eestis kasvas pärast piirmäära summa alandamist: 2010. aasta näitajad on kõrgemad kui 2009. aasta näitajad. See viitab sellele, et üks turismi kasvu teguritest on *tax-free* piirmäära summa alandamine, mis toimus 2010. aasta alguses. Joonisel on näha, et turistide arvu kasv toimus iga kuu lõikes, mitte sesoonselt. Näiteks, jaanuaris 2009. aastal enne *tax-free* piirmäär summa vähenemist oli 112 803 majutust üle Eesti aga 2010. aasta pärast piirmäär summa vähenemist majutatute arv oli tõusnud juba 123 688 ehk kasvanud ligi 10 %. Kõige enam on Eestis majutatavaid turiste juulis. 2009. juulis oli majutatute arv 322 470 kuid 2010 . aasta juulis juba 358 952 – majutatute arv kasvas 36 482 inimese võrra ehk 10,15%.

Joonis 3. Majutatud enne ja pärast *tax-free* piirmäär summa vähenemist.⁶⁴

Joonisel 4 on toodud üldine majutatute arv Eestis aastatel 2009 – 2010, enne ja pärast *tax-free* piirmäära summa vähendamist. Nende andmete alusel saab teha järelduse, et üldine majutatute arv Eestis kasvas aastaga pärast piirmäär summa alandamist 10,4%. Samas ei saa väita, et see oleks turistide arvu kasvu ainsaks ja isegi mitte peamiseks põhjuseks.

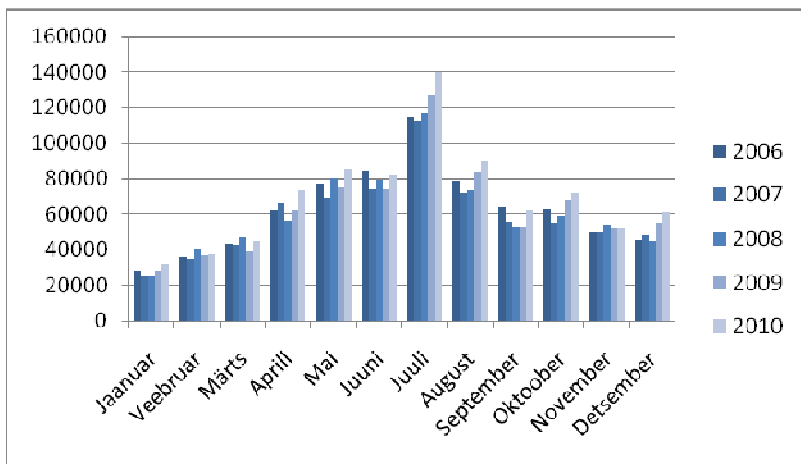
Joonis 4. Kõik majutatud üle Eestis 2009. – 2010. aastatel.⁶⁵

Edaspidi võetakse vaatluse alla erinevatest Soomest ja Venemaalt saabunud ja majutatud turistide arvilised näitajad. Jooniselt 5 nähtub, et kõige rohkem soome turistide majutusi aastatel 2006-2010 on juuli kuus. Peamine põhjus, miks just sel ajal on rohkem turiste on see, et suvel käivad soomlased ja ka teiste riikide kodanikud rohkem puhkusel. Nelja viimaste aastate jooksul on soome turistide arv enam vähem stabiilne. Siiski on viimasel, 2010. aastal, märgata mõningast kasvu. See tähendab, et

⁶⁴ Statistikaameti andmebaasist <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> 11.01.2011

⁶⁵ Statistikaameti andmebaasist <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> 11.01.2011

pärast *tax-free* piirmäära summa alandamist turistide arv Soomest ei muutunud oluliselt. Põhjus on selles, et Soome on Euroopa Liidu liikmesriik ja soome turistide küllastamisele ei mõju maksuvaba piirmäära summa muutus, kuna liikmesriikide kodanikele ei toimu maksutagastust.

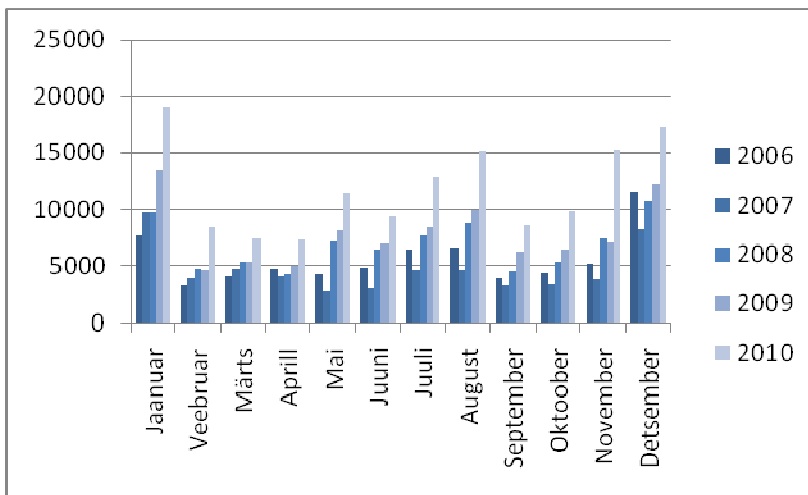
Joonis 5. Majutatud soome turistid Eestis aastatel 2006-2009.⁶⁶

Lühikese puhkuse reisi puhul ei taha soomlased kulutada palju aega teekonna läbimiseks ja see teeb lähiriigid atraktiivseteks puhkusepaikadeks. Lähiriigid, st. Balti riigid, Venemaa ja Põhjamaad olid sihtpunktiks 75 % puhkuse reisi puhul, mis soomlased näiteks 1999. aastal ette võtsid. Üks miljon neist reisidest sisaldas ööbimist (nii pikki reise – neli või enam ööd, kui ka lühikesi – üks kuni kolm ööd), 1,8 ühepäevareisi ja 0,85 miljonit kruisi.⁶⁷ Soome turistide huvi Eesti vastu on suur. Saabuvate Eestisse Soome turistide arv ei ole vähenenud raskes majandusolukorras.

Joonisel 6 on andmed 2006.-2010. aastatel Venemaalt saabunud ja majutatud turistide arv Eestis. Venemaa ei kuulu Euroopa liitu ning see tähendab, et Venemaa turistid saavad käibemaksu tagasi taotleda. Vene turistide arv kasvas 2010. aastal oluliselt, mille põhjuseks võis olla see, et *tax-free* piirmäär summa oli langenud 2000 kroonilt 600 kroonini (38 euro).

⁶⁶ Statistikaameti andmebaasist <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> 11.01.2011

⁶⁷ Soomlased kui võimalikud Eesti, Põlva maakonna turistid. Helsingi Ülikool Täiendkoolituse Keskus. http://www.polvamaa.ee/public/files/soomlased_eestisse.pdf, 20.10.2000.

Joonis 6. Eestis majutatud Venemaalt saabunud turistid aastatel 2006-2009.⁶⁸

Majutute arv enne piirmäära alandamist oli tunduvalt väiksem. Näiteks jaauuaris 2009. aastal, enne piirmäära alandamist oli turistide arv 13448 ja jaauuaris 2010 pärast piirmäära alandamist oli turistide arv 19063. Kasv oli seega 29,45 %.

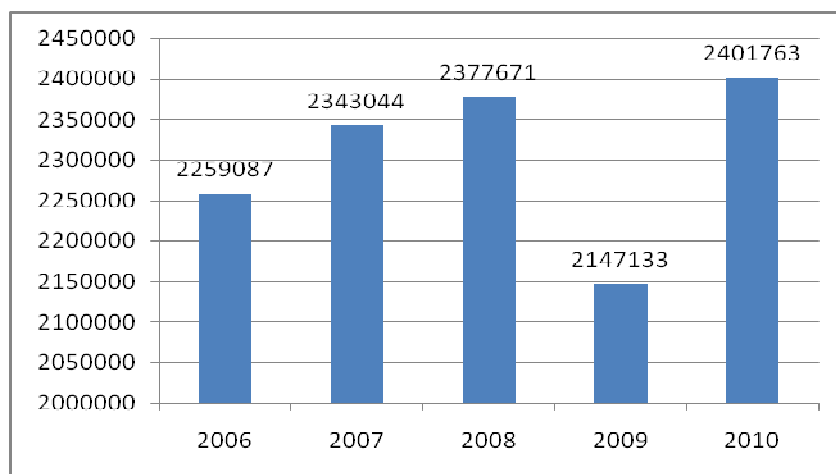
Võrreldes samade aastate veebruarikuu turistide arv kasv on tõus olnud juba märgatavam - 45,5 protsenti. Kõige suurem vene turistide arvu kasv pärast piirmäär summa vähenemist oli novembris 2010. aastal - 53,5%. Kõige väiksem majutatute arvu kasv oli võrreldes 2009. aastaga juuni kuus – 25,8%. Jooniselt on näha, et sellist olulist kasvu viimaste viie aasta jooksul pole enne toimunud. Majutute arv oli enam vähem muutumatu. Näiteks, detsembris 2007. aastal majutute arv isegi langes 29% võrreldes 2006. aasta detsemberiga. Turistide arvu tõus avaldab positiivset mõju turismile ja maksuvaba kaubandusele.

Vastupidiselt soome turistidele on vene turistide arv suurem just talvekuudel. Selle põhjuseks on jõulud ja teised talvised pidustused. Venemaa kodanikel on traditsiooniliselt olnud huvi teha oma pühadeaegsed sisseostud Eestis. Majutute arv viimaste viie aasta jooksul on kasvanud pidevalt, aga 2010. aastal pärast *tax-free* summa piirmäära alandamist tegi ta hüppelise kasvu. Saab väita, et piirmäära alandamine on üks peamistest põhjustest, miks EL-välise turistid hakkavad Eestimaad külastama.

Küll ei saa välistada, et turistide arv tõuseb seoses sellega, et üleilmne majanduskriis hakkas taanduma. Euroopas ja üle maailma olid kõige raskemaid aastaid 2008-2009, just nendel aastatel oli kõige pigelisem olukord majanduses. Turism ja majandus on

⁶⁸ Statistikaameti andmebaasist <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> 11.01.2011

omavahel seotud, sellepärast ei saa alahinnata ülemaailmse kriisi mõju ka turismile Eestis.

Joonis 7. Majutatud turistide arv kokku Eestis aastatel 2006-2010.⁶⁹

Joonisel 7 on andmeid, mis näitavad majutatute arvukust enne ja pärast kriisi. Aastatel 2006 kuni 2008 arv kasvas pidevalt, kuid 2009. aastal langes järsult. 2008. aastal oli majutute arv 2377671 ning aastal 2009 vaid 2147133, majutute arv langes seega 9,7%. Aastal 2010 kui ülemaailma kriis hakkas taanduma majutute arv kasvas 2401763. Kasv oli 10,6% võrreldes aastaga 2009. Võrreldes aastaid 2008 ja 2010, siis on majutuste arv kasvanud tähtsusetult vaid üks protsent. Kõige väiksem majutute arv oli seega viimase viie aasta jooksul 2009. aastal.

Analüüsi käigus selgus, et EL liikmesriikide külastatavus ei muutunud viimaste aastate jooksul, tähendab *tax-free* piirmäära summa vähenemine ei mõju EL turistide. Sellel on oma selgitus: EL turistid ei saa käibemaksu tagasi. On ainult üks võimalust saada käibemaksu tagasi, see, et EL liige sõidab kolmandasse riiki vähem kui ühe aastaks elama, mis tuleb dokumentaalselt kinnitada/tõestada.

Käibemaksu saavad tagasi ainult turistid, kes külastavad Eestit kolmandatest riikidest, sealhulgas Venemaalt. Vene turistide arv suurenes pärast piirmäär summa vähenemist. Sellest võib teha järelduse, et *tax-free* piirmäära summa alandamine mõjub EL-väliste turistide Eesti külastamisele ja *tax-free* ostude kasvatusel positiivselt. Põhjused, miks aastal 2010 kasvas turistide arv kolmandatest riikidest Eestis on mitu, näiteks ka see, et maailma majanduskriis hakkas taanduma sel aastal. Teiseks põhjuseks võiks olla see, et

⁶⁹ Statistikaameti andmebaasist <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> 11.01.2011

tehti mitu uut transpordiühendust Tallinnast Peterburi ja vastupidi. Kolmaks põhjuseks võib olla see, et viisade taotlemine sai lihtsamaks ja hotellide majutushinnad langesid.

Kokkuvõtteks on tehtud järeldused analüüsi põhjusel. Analüüs on tehtud tabelite ja nende andmete kohta. Kõik andmed olid võetud Statistikaameti kodulehelt.

KOKKUVÕTE

Lõputöö teemaks oli „*Tax-free* kaubanduse piirmäära alandamise mõju analüüs Eestis aastatel 2006 - 2010“. Teema on aktuaalne, kuna 2010. aastal tehti käibemaksuseaduses mõned muudatused, näiteks vähendati ajutiselt *tax-free* kaubanduse piirmäära alates 1. jaanuarist 2010. aastast kuni 2011. aasta 31. detsembrini ning muudeti mitteresidentidele käibemaksu tagastamise korda.

Töö eesmärgiks oli analüüsida *tax-free* kaubanduse piirmäära alandamise mõju Eestis majutatud turistidele võrreldes 2006-2010 aasta statistilisi andmeid majutatute kohta. Uurimistöö autor täitis lõputöös püstitatud eesmärgid ja ülesanded.

Esimese eesmärgi saavutamise käigus selgus, et maksuvaba kaubandus Eestis põhineb ühendusevälise riigi füüsilisele isikule võõrandatava kauba ekspordina käsitamise korral, kus on sätestatud õiguslik regulatsioon *tax-free* kaubanduse osutamisele. Õiguslike aluste järgi käibemaksu tagastus kehtib EL-väliste turistide jaoks, tähendab kolmandate riikide jaoks. Käibemaksutagastuse süsteem, mis kehtib Euroopa Liidus on tavalisele turistile lihtne ja arusaadav.

Teine eesmärk oli anda ülevaade turismi maksustamise teoretilistest alustest. Turismi maksustamine on atraktiivne, kuna võimaldab lükata maksukoormuse turistide kanda, kuid teiselt poolt see vähendab turistide arvukust ja seetõttu väheneb kaupade müük turistidele, mis võib omakorda avaldada mõju riigi maksutuludele.

Kolmanda eesmärgi saavutamise käigus selgus, et turismisektor mõjub oluliselt majandust, mis omakorda mõjub Eesti riigi arengut. Tegureid, mis mõjustavad turismi kasvu on palju, üks nendest on *tax-free* piirmäära summa: mida väiksem see on, seda rohkem saab köita turiste külastama Eestimaad. Turism on üks peamistest tuluallikatest.

Viimane eesmärk oli analüüsida *tax-free* piirmäära alandamise mõju Eestis majutatud turistidele aastatel 2006-2010. Selgus, et Eestis ööbivate turistide arv on oluliselt kasvanud, kuid endiselt on Eesti turismimajandus tugevalt sõltuv lühiajalisi reise tegevatest külastajatest, kellest suure osa moodustavad ostureisijad. Kui Eestisse saabub rohkem turiste kolmandatest riigidest, hakkab tunduvalt kasvama *tax-free* kaubandus lennujaamades, laevadel ja poodides. Balti riikidest on turism kõige paremal järjel Eestis. 2009. aastal oli Eesti maailmas 27. kohal, Läti 51. kohal ja Leedu 55. kohal.

Eesti on võrreldes naabritega küllaltki konkurentsivõimeline riik, et arendada turismi ja *tax-free* kaubanduse teenuseid.

Kinnitust leidis lõputöö hüpotees, et *tax-free* piirmäära alandamine suurendab kolmandatest riikidest, eeskätt Venemaalt, Eestisse saabunud ja majutatud turistide arvu. Analüüsi käigus selgus, et turistide arv kolmandatest riikidest 2010. aastal kasvas märgatavalt pärast *tax-free* piirmäära summa vähenemist. Siit saab järeldada, et selline ajutine muudatus mõjus positiivselt *tax-free* kaubandusele.

Autor on arvamusel, et *tax-free* piirmäära summa on vaja jätta samale tasemele nagu ta ajutiselt on kehtestatud - 38 eurole. Majutatute arv Venemaalt pärast piirmäära summa vähenemist kasvanud oluliselt, mis on endaga kaasa toonud positiivse mõju *tax-free* kaubandusele. Venemaa on peamine Euroopa Liidu väline riik, kes kasutab *tax-free* kaubanduse teenuseid Eestis. Selleks, et *tax-free* kaubandus areneks on tähtis tagada soodsad tingimused *tax-free* kaubanduse tarbijatele.

РЕЗЮМЕ

Дипломная работа написана на эстонском языке, иностранное резюме – на русском языке. Работа состоит из 35 страниц (без приложений). При составлении работы было использовано 30 источников. Для результатов исследования были использованы таблицы и рисунки, для более четкого объяснения представленной информации.

Проблема работы состоит в том, что налог с оборота возвращается только после того, как турист из третьей страны покупает товар на 2000 крон, эта сумма является очень высокой, что вызывает спад в торговле *tax-free*. С 2010 года эта сумма была уменьшена до 600 крон или 38 евро.

Цель работы заключается в том, чтобы проанализировать, какое влияние дало уменьшение *tax-free* суммы в Эстонии.

В первой части идет анализ правовых актов и соответствующей литературы. Во второй части автор анализирует данные исследования, на основе которых делает выводы и следующие из них предложения.

В итоге, поставленная автором цель работы достигнута. В ходе анализа выяснилось, что уменьшение *tax-free* суммы дало рост туристов из третьих стран, в основном из России. Что в свою очередь дает позитивный эффект на торговлю *tax-free* и экономику Эстонии в целом. Туризм является одним из основных источников дохода в Эстонии.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Aktsiisimaksu üldine kord* Euroopa Parlamendi 18. novembri 2008 .aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv, mis käsitleb aktsiisimaksu üldist korda (KOM(2008)0078 – C6-0099/2008 - 2008/0051(CNS)). 22.01.2010. Euroopa Liidu Teataja. EurLex kodulehelt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:016:0086:01:ET:HTML> välja otsitud 12.02.2011

Arved. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt <http://www.emta.ee/index.php?id=284828&highlight=tax-free> välja otsitud 02.02.2011

Elling, T., 2009. Käibemaks I. Tallinn: Sisekaitseakadeemia

Elling, T., 2009. Käibemaks II. Tallinn: Sisekaitseakadeemia

Eestis on Baltimaadest kõige parem turismi arendada. E24 kodulehelt <http://www.e24.ee/?id=399911> välja otsitud 02.02.2011

Eesti riiklik turismiarengukava 2007-2013. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Euroopa kui maailma soosituim turismisihtkoht – uus Euroopa turismi tegevuskava. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile. Ec Euroopa kodulehelt http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/communications/communication2010_et.pdf välja otsitud 20.02.2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Uuendused turismi valdkonnas: saarte säästva arengu strateegia määratlemine”. EurLex-i kodulehelt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:044:0075:0080:ET:PDF> välja otsitud 02.02.2011

Glimstedt Straus & Partners Tax Practice Group. 1. juuni 2010 Overview of the Estonian Tax System.

Jensen, T.C., Wanhill, S. 21.09.2000. Tourism's taxing times: value added tax in Europe and Denmark. Institute of Local Government Studies, Denmark. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 21.01.2011

Käibemaks. Eesti Majanduse Teataja. 03.04.2007

Käibemaksuseadus. 10.12.2003, jõustunud 01.01.2011 – RT I 2003, 82, 554 ... RT I, 10.12.2010, 16

Käibemaksusumma arvutamine ja tasumine. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt <http://www.emta.ee/index.php?id=28455&highlight=tax-free> välja otsitud 02.02.2011

Käibemaksu tagastus. Tallinna lennujaama kodulehelt <http://www.tallinn-airport.ee/services/taxfreekaibemaksutagastus> välja otsitud 02.02.11

Lehis, L., 2004. Maksuõigus. Tallinn: Kirjastus Juura.

Lehis, L., Maksud 2007 ja maksud 2011 — mis on nelja aastaga muutunud? Maksumaksja kodulehelt <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=1029> välja otsitud 02.02.2011

Maksuvabad kaubad. Euabc kodulehelt <http://et.euabc.com/word/305> välja otsitud 31.03.2011

Nõukogu direktiiv 69/169/EMÜ, vastu võetud 28. mai 1969, rahvusvahelises reisiliikluses toimuva impordi suhtes kohaldatavat käibemaksu- ja aktsiisivabastust käsitlevate õigusnormide ühtlustamise kohta, EÜT L 133, 4.6.1969, lk. 6.

N. Gooroochurn, M. Thea Sinclair. Economics of Tourism taxation. 2005, Nottingham University. Vol. 32, No. 2, 478 – 498. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 02.03.2011

Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ, vastu võetud 28. november 2006, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi.

Prideaux, B. 2004. Factors affecting bilateral tourism flows, lh.790-791. Välja otsitud EBSCOhost andmebaasist 02.03.2011

Pulk, S., 2001. Käibemaksu põhimõtted Eestis ja Euroopa Liidus. Tallinn: Kirjastus Juura, Õigusteabe AS.

Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal. RMP kodulehelt <http://rmp.ee/uudised/igasugust/852?HL=tax-free> välja otsitud 04.02.2011

Rapla maakonna turismi- ja puhkemajanduse arengukava aastateks 2006–2013. <http://www.raplamv.ee/kl/uploads/arendus/turism.pdf>, 2005

Soomlased kui võimalikud Eesti, Põlva maakonna turistid. Helsingi Ülikool Täiendkoolituse Keskus. http://www.polvamaa.ee/public/files/soomlased_eestisse.pdf, 20.10.2000.

Statistikaameti kodulehelt võetud andmed <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> välja otsitud 11.01.2011

Majutatud elukohariigi järgi. Statistikaameti kodulehelt võetud andmed <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> välja otsitud 02.02.2011

Tammert, P., 2005. Tarbimismaksud. Sisekaitseakadeemia

Tax-free kaubandus. 11.02.2010. Raamatupidamis- ja Maksuinfoportaalist <http://www.rmp.ee/maksud/kaibemaks/9310> välja otsitud 15.02.2011

Turismi areng Eestis. Võru Kreutzwaldi Gümnaasium kodulehelt <http://www.vkg.werro.ee/materjalid/EGCD/Opik/juhan/puhkus/estoturism.html> välja otsitud 03.03.2011

Ühendusevälise riigi füüsilisele isikule võõrandatava kauba ekspordina käsitamise kord, vastu võetud 07. aprill 2004, nr 70, RTL 2004, 44, 753

VIIDATUD TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. <i>Tax-free</i> süsteemi toimimine.	16
Taabel 1. Turismi maksude liigitus.....	17
Joonis 2. Majutatud turistid Eestis 2006.-2010. aastatel.....	24
Joonis 3. Majutatud enne ja pärast <i>tax-free</i> piirmäär summa vähenemist ..	26
Joonis 4. Kõik majutatud üle Eestis 2009. – 2010. aastatel.....	26
Joonis 5. Majutatud soome turistid Eestis aastatel 2006-2009	27
Joonis 6. Eestis majutatud Venemaalt saabunud turistid aastatel 2006-2009	28
Joonis 7. Majutatud turistide arv kokku Eestis aastatel 2006-2010.....	29

LISA 1. Majutatud Eestis elukohariigi järgi aastatel 2006 –2010.⁷⁰

	2006	2007	2008	2009	2010
Albaania**	92	113	159	94	173
Austria	9559	6085	8561	6859	5473
Belgia*	5886	6094	6860	6077	6418
Bulgaaria**	913	847	993	1005	1625
Hispaania*	15148	17454	17844	15707	16860
Holland*	13688	12229	12533	11595	11713
Horvaatia	573	944	660	526	719
Iirimaa*	4179	3699	3129	2512	2192
Island*	1742	2159	1082	588	761
Itaalia	26753	24901	26280	19959	23017
Kreeka	1731	2712	2535	2337	3447
Küpros	251	549	580	326	414
Leedu	29889	35561	41396	33441	34107
Luksemburg*	584	590	779	890	902
Läti	65559	74667	79527	68320	72684
Malta	127	118	271	248	315
Norra	48863	55999	47240	40915	40414
Poola	14240	18555	20859	17062	19522
Portugal*	2697	2763	2644	2617	2471
Prantsusmaa	16510	17813	18522	16864	19319
Rootsi	105939	90221	86308	77470	81196
Rumeenia**	708	1033	1136	1167	1343
Saksamaa	90073	87109	91915	75966	84454
Šveits	5202	5364	6680	5809	7124
Slovakkia*	830	909	1362	978	1643
Sloveenia	2206	1171	1262	974	1330
Soome	749132	707124	728181	750984	832874
Suurbritannia*	61393	56113	46575	33395	35692
Taani	16206	14053	14281	12036	11140
Tšehhi*	4696	5465	5113	5232	4550
Türgi*	579	980	2861	2745	3560

⁷⁰ Statistikaameti kodulehelt võetud andmed <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> välja otsitud 02.02.2011

Ukraina	3192	3648	4919	4016	5270
Ungari	3322	3638	3648	2306	2800
Venemaa	67201	56407	82280	93947	141964
Muud Euroopa riigid*	12480	15711	19226	17368	24522
Aafrika riigid	723	1013	1152	1031	1221
..Lõuna Aafrika Vabariik	158	266	268	258	259
Aasia riigid	12640	11335	12810	15416	17126
..Hiina	1152	1020	1895	2058	2823
..Jaapan	8093	6799	6862	7253	7235
..Lõuna-Korea	746	762	717	1352	2005
Ameerika Ühendriigid	19856	22169	19185	16284	20503
Kanada	2931	3677	3347	4580	3239
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	1572	1941	2458	2159	3471
.. Brasiilia	435	842	878	1162	1899
Austraalia, Okeaania	5023	5766	5354	4794	4561
..Austraalia	4002	4799	4171	3849	3695
Muud riigid	2695	1624	839	3941	11823